

FOTOGRAFICKÁ VÝSTAVA AKO PROSTRIEDOK PREZENTÁCIE REGIÓNU

Photographic Exhibition as a Means of Presenting a Region

Slávka Gracová

Abstrakt:

V 21. storočí fotografia nie je len doménou profesionálnych fotografov, ktorých prácu môžeme vidieť v novinách a časopisoch alebo na mnohých fotografických výstavách. Denne vzniknú – prostredníctvom fotoaparátov a predovšetkým mobilných telefónov – milióny amatérskych fotografií. Ich popularitu podnietili internetové sociálne siete, z ktorých niektoré sú určené výhradne na zdieľanie fotografií. V predkladanom článku sa venujeme využitiu fotografie ako prostriedku prezentácie slovensko-ukrajinského prihraničného regiónu. Článok približuje realizovanú fotografickú výstavu, ktorá vznikla v rámci projektu Komunikáciou k prosperite slovensko-ukrajinského prihraničného regiónu (COPESU).

Kľúčové slová:

fotografia, prezentácia, prihraničný región, propagácia, výstava.

Abstract:

In the 21st century photograph is not only domain of professional photographers, whose work can be seen in newspapers and magazines or during photography exhibitions. Millions of new amateur photos are taken daily with cameras but especially mobile phones. Their popularity has increased thanks to numerous Internet social networks, some of which are exclusively aimed at sharing photos. In the article the author pays attention to using photographs as a way of presenting the border area shared by Slovakia and Ukraine. The article also introduces the current photograph exhibition that was prepared within the project Through Communication towards Prosperity of Slovakia-Ukraine Border Region (COPESU).

Key words:

photograph, presentation, border region, promotion, exhibition.

1 Namiesto úvodu – Fotografia ako propagačný nástroj

Možnosti využitia fotografie sa začali objavovať prakticky hneď po jej vynájdení a masovom rozšírení. V čase industrializácie sa fotografia etablovala ako umelecké médium a lacný tovar. Najpopulárnejšie boli v tom čase portréty.¹

Potenciál fotografie úspešne zúročil známy fotograf Nadar. V roku 1853 si v Paríži otvoril fotografické štúdio, ktoré sa veľmi skoro stalo stredom umeleckého života mesta. Stalo sa miestom stretnutí umeleckej elity a bohémy a v neposlednom rade bolo dôležité pre vzostup impresionistov, pretože práve tu sa konala v roku 1874 **prvá spoločná výstava** týchto avantgardných umelcov po tom, čo ich zakázali na oficiálnych výstavách. Nadar bol pravdepodobne prvým fotografom, ktorý rozpoznal skutočný význam tohto média a využil ho pre svoju kariéru a komerčný úspech.

---

¹ Pozri napríklad: HLAVÁČ, E.: *Dejiny fotografie*. Martin : Osveta, 1987; HUSÁR, J., SOKOLOVÁ, K.: *Vizuálna kultúra a komunikácia: Vysokoškolské učebné texty*. 1. vyd. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, 2011; KENTOVÁ, S.: *Umenie zblízka – Kompozícia*. 2. vyd. Bratislava : Prefekt, 2000.

Jedným z jeho priekopníckych činov bolo otvorenie nových obrazových tém pre fotografiu (fotografie katakomb a kanalizácie v Paríži); v roku 1858 prvý fotografoval zo vzduchu, z uviazaného balóna, a v roku 1886 zhotovil prvé fotografické interview.²

Skutočným masovo šíriteľným médiom sa však fotografia stala po príchode digitálnej fotografie na konci 20. storočia.³ V súčasnosti si nevieme predstaviť, že by naše mobilné telefóny nemali zabudovaný fotoaparát a my by sme denne neurobili niekoľko fotografií. Ich využitie či zverejnenie a šírenie podporil predovšetkým internet.

Výstavy fotografií ako také môžu byť zamerané na určitú tému, predstavovať život a dielo konkrétneho autora, môžu priblížiť návštevníkom vzdialené miesta, do ktorých sa nedostaneme každý deň, či miesta, ktoré sú nám známe a blízke, avšak fotograf v nich vie nájsť niečo, čo našim očiam v bežnom živote uniká. V neposlednom rade je v kontexte vzdelávania dôležité vziať do úvahy, že vyhotovenie fotografií a iných mediálnych produktov je dôležitou súčasťou získavania mediálnych kompetencií, a to nielen v prípade stredoškolákov,⁴ ale aj vysokoškolských študentov Fakulty masmediálnej komunikácie, ktorí sa taktiež stali súčasťou realizačného tímu výstavy.

Fotografické výstavy sú zároveň mimoriadne účinným prostriedkom prezentácie a propagácie. Či už sa prezentuje samotný autor fotografií, produkt, miesto, krajina, výsledkom výstavy môže byť podnietenie záujmu návštevníkov výstavy o konkrétnu osobu či miesto. Aj za týmto účelom vznikla výstava zachytávajúca prihraničné oblasti slovensko-ukrajinskej hranice, ktorá bola realizovaná ako parciálna súčasť projektu **Komunikáciou k prosperite slovensko-ukrajinského regiónu**.

2 Fotografická výstava spojená s projektom COPESU – prezentácia a propagácia prihraničného regiónu Slovenska a Ukrajiny

Fakulta masmediálnej komunikácie bola spolu s ďalším partnermi zapojená do projektu získaného na základe nórskeho grantu (COPESU), ktorého hlavným cieľom bolo zlepšenie cezhraničného toku informácií – zníženie existujúcich bariér cezhraničnej spolupráce medzi Prešovským samosprávnym krajom a Košickým samosprávnym krajom zo strany Slovenska a Zakarpatskou oblasťou zo strany Ukrajiny.⁵ Špecifickými cieľmi projektu boli:

- zvýšenie povedomia ukrajinských partnerov v oblastiach európskej politiky rozvoja, stratégie rozvoja regiónov, finančných rozvojových nástrojov, ako aj zosúladenie ukrajinskej legislatívy a noriem so slovenskou legislatívou a normami na vytvorenie podmienok rozvoja prihraničných regiónov, štátnych politík SR vo viacerých oblastiach, napr. v oblasti obchodu, zamestnanosti, ochrany životného prostredia, vzdelávania,
- výmena skúseností slovenských a ukrajinských expertov,
- vytvorenie komunikačných nástrojov: webová stránka, e-newsletter, letáky a brožúry o projekte, časopis, zborník zo záverečnej konferencie, stratégia rozvoja prihraničného regiónu, učebné texty k workshopom,
- zosieťovanie spolupracujúcich inštitúcií.⁶

Ďalším z parciálnych cieľov bolo vytvorenie a realizovanie putovnej výstavy zachytávajúcej vybrané lokality oboch strán slovensko-ukrajinskej hranice. Tím fotografov z Fakulty masmediálnej

---

² Nadar. *fotograf parížskej bohémy*. [online]. [2015-03-21]. Dostupné na: <<https://kultura.sme.sk/c/7707892/nadar-fotograf-parizskej-bohemy.html>>.

³ Pozri aj: PETERSON, B.: *Naučte se fotografovať digitálne*. Brno: Zoner Press, 2006.

⁴ MISTRÍK, M. a kol.: *Koncepcia výučby predmetu mediálna výchova na stredných školách*. Trnava : FMK UCM v Trnave, 2008.

⁵ Interné materiály projektu Komunikáciou k prosperite Slovensko - ukrajinského regiónu.

⁶ Interné materiály projektu Komunikáciou k prosperite Slovensko - ukrajinského regiónu.

komunikácie navštívil Svidník a Užhorod a ich okolie, aby zachytil život v týchto dvoch oblastiach (viď obrázky 1-3). Na základe zozbieraného materiálu mohla vzniknúť fotografická výstava, ktorá bola postupne prezentovaná na viacerých miestach.

Obr. 1: Ulice Užhorodu
Autor: Bc. Jakub Kovalík, 2016

Obr. 2: Ukrajinsko-poľsko-slovenská hranica
Autor: Bc. Jakub Kovalík, 2016

Fotografická výstava viacerých autorov mala svoju premiéru na medzinárodnej konferencii *Marketing Identity*, ktorá sa konala na Smolenickom zámku 8. a 9. 11. 2016.

Obr. 3: Výstava fotografií na Smolenickom zámku, príprava 7. 9. a priebeh 8. – 9. 11. 2016

Autor: Peter Lančarič, 2016

Ďalej výstava putovala k partnerovi projektu a zverejnená bola vo Svidníku. V apríli 2017, na záver realizovaného projektu, bola výstava umiestnená v priestoroch Užhordskej univerzity a taktiež v hoteli Užhorod. Všetkým návštevníkom od Trnavy po Užhorod má výstava priblížiť život na východnom Slovensku v okolí Svidníka, ako aj v Užhorode a vidieku blízko hraníc. Autori zachytili atmosféru mesta a jeho obyvateľov v kontrastnom porovnaní s ľuďmi a prostredím vidieka. Objektmi fotografovania sa stali aj významné osobnosti, napr. dekan Užhordskej univerzity, ale i obyčajní ľudia (chlapec pasúci kozy so svojou starou matkou, predavačka v obchode).

V týchto fotografiách je možné nájsť rôznorodosť, ale aj mnohé spoločné znaky a kultúrne prvky. Krása prírody v spojení s historickou architektúrou miest môže byť lákadlom pre turistov, ktorí mestá i vidiecke oblasti týchto dvoch krajín nevyhľadávajú tak často, ako by mohli. Realizácia podobných výstav môže okrem svojej umeleckej funkcie zvýšiť záujem o vybrané časti krajiny a podporiť tak turizmus v regióne.

3 Slovo na záver

Fotografia ako umenie alebo nosič informácie je neoddeliteľnou súčasťou nášho každodenného života. Jej využití je mnoho. Autorka Susan Sontagová uvádza, že najmä fotografické obrazy majú v modernej spoločnosti neobmedzenú autoritu a rozsah tejto autority vyplýva hlavne z vlastností, ktoré má samotná fotografia: „*Fotografické obrazy sú skutočne schopné zmocniť sa skutočnosti, pretože fotografia nie je len zobrazením, nie je len interpretáciou reality, ale aj tiež jej odtlačkom... Zatiaľ čo maľba, i keď bola takmer fotograficky presným prepisom skutočnosti, nebude nikdy viac ako len interpretáciou, fotografie sú vždy zachytením svetelných vln priamo odrážanými predmetmi – hmotnou stopou po predmete, ktoré žiadna maľba mať nemôže.*“⁷

Našou snahou bola v tomto článku priblížiť možnosti propagovania vybraného regiónu prostredníctvom putovnej fotografickej výstavy realizovanej v rámci projektu Komunikáciou k prosperite slovensko-ukrajinského prihraničného regiónu, ktorá v podstatnej miere prispela k zvýšeniu verejného povedomia o projekte a vizuálne pútavým spôsobom „rozprávala“ príbehy o kultúrnych špecifikách daného regiónu.

⁷ SONTAGOVÁ, S.: *O fotografii*. Praha : Paseka, 2002, s. 137.

Literatúra a zdroje:

HLAVÁČ, L.: *Dejiny fotografie*. Martin : Osveta, 1987.

HUSÁR, J., SOKOLOVÁ, K.: *Vizuálna kultúra a komunikácia: Vysokoškolské učebné texty*. 1. vyd. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, 2011.

KENTOVÁ, S.: *Umenie zblízka – Kompozícia*. 2. vyd. Bratislava : Prefekt, 2000.

MISTRÍK, M. a kol.: *Koncepcia výučby predmetu mediálna výchova na stredných školách*. Trnava : FMK UCM v Trnave, 2008.

Nadar. fotograf parížskej bohémy. [online]. [2015-03-21]. Dostupné na: <<https://kultura.sme.sk/c/7707892/nadar-fotograf-parizskej-bohemy.html>>.

PETERSON, B.: *Naučte se fotografovať digitálne*. Brno: Zoner Press, 2006.

SONTAGOVÁ, S.: *O fotografii*. Praha : Paseka, 2002.

Interné materiály projektu Komunikáciou k prosperite Slovensko - ukrajinského regiónu.

Kontaktné údaje:

Mgr. Slávka Gracová, PhD.

Fakulta masmediálnej komunikácie UCM v Trnave

Nám. J. Herdu 2

91701 Trnava

Slovenská republika

slavka.graca@gmail.com